

Demokrati og ledelse

Arnhild Lauveng
Norsk psykologforening
arnhild@psykologforeningen.no

Arnhild Lauveng er visepresident i Norsk psykologforening.

Psykologforeningen har hatt en økende demokratisering.

Arnhild Lauveng

Foto: Fartein Rudjord / Psykologforeningen

Demokrati er det beste og viktigste vi har, og i dagens samfunn hvor både demokrati og ytringsfrihet stadig blir truet, på så mange måter, er det enda viktigere å verne om både demokratiet, ytringsfriheten og den gode debatten.

De to siste periodene har det derfor vært svært viktig for meg å bidra til en ytterligere demokratisering av Psykologforeningen. Vi har doblet antall ledersamlinger, og vi har forsøkt å øke kommunikasjonen med medlemmene gjennom faste spalter i Psykologtidsskriftet og digitale medlemsmøter. Dette er tiltak som i seg selv er bagatellmessige, men som forhåpentligvis gjør det lettere for medlemmer å ta kontakt ved behov – og det gjør de faktisk, i alle fall ganske mange. Landsmøtet vedtok at det skulle gjennomføres en organisasjonsgjennomgang, dette ble gjort, med stor innsats fra mange medlemmer, og etter organisasjonskomiteens anbefaling vedtok Sentralstyret (SST) å etablere fem ulike sektorutvalg.

Som visepresident for fag og profesjon har jeg vært opptatt av å styrke og revitalisere de tretten dyktige fagutvalgene våre, spesialitetsrådet og fagutvalgssamlingene som viktige arenaer for debatt og fagutvikling. Vi har endret mandatene til fagutvalgene slik at de i tillegg til forvaltning av spesialiteten også har anledning til å bidra som høringsinstanser og i generell fagutvikling.

Vi har arbeidet mye med å utvikle politikk og policynotater på flere sentrale områder. Disse er godt forankret i foreningens strukturer før de vedtas av Sentralstyret, og gir oss mulighet til å svare raskt på henvendelser som kommer, trygge på at svarene er forankret i gjennomtenkt og etablert politikk.

Overgangen fra det generelle Kvalitetsutvalget (KU) til det mer spissede Fag- og profesjonsrådet (FAPRO), som har et tydeligere mandat, har bidratt til enda en viktig arena for debatt og for innspill til Sentralstyret. FAPRO tar imot bestillinger fra SST, utreder, diskuterer og gir tilbakemeldinger. Samtidig begynner hvert møte med en åpen runde, hvor medlemmene i rådet kommer med innspill til viktige tema som berører profesjonen og profesjonsutviklingen, og som det er viktig at vi tar med oss videre.

I tillegg har vi i disse periodene hatt lavere terskel enn tidligere for å opprette ulike arbeidsgrupper, for å sørge for bred forankring i viktige saker foreningen arbeider med.

Disse tiltakene har vært viktige skritt på veien for å sikre en mer demokratisk forening, og vi er selvsagt ikke ferdige. Det er aldri mulig å «bli ferdig» med å sikre demokratiet, det er en pågående prosess, som jeg, dersom jeg får landsmøtets tillit, gjerne vil arbeide videre med.

Indregard Lind, Solbakken og Andreassen sier at de ønsker å sørge for en mer demokratisk forening, og at flere tar de viktige avgjørelsene. Det første er jeg som sagt helt enig i. Når det gjelder det andre, lurer jeg litt på hvordan de ser for seg at den prosessen skal foregå?

For selv den mest demokratiske forening, eller stat, for den saks skyld, trenger en ledelse som kan ta de vanskelige beslutningene, og ta ansvaret for disse. Psykologforeningen har per i dag over 11 000 medlemmer, og antallet øker stadig. Det er helt umulig å tenke seg at alle disse medlemmene til enhver tid er enig om hva det er best å gjøre. Ofte vil også noen stemmer rope høyere enn andre, uten at disse nødvendigvis er de som representerer flertallet i foreningen, eller er de som tar best hensyn til helheten i komplekse saker. Noen ganger må vi ta avgjørelser som er best for de fleste, selv om det ikke er optimalt for et mindretall. Andre ganger er hensynet til en liten, sårbar gruppe så viktig at gruppen må prioriteres. Noen ganger må vi gå for et resultat som er krevende på kort sikt, fordi gevinsten på lang sikt er så mye større. Alle stemmer skal selvsagt høres, men når det er gjort, står vi ofte igjen med en reell uenighet. Da må alle hensyn vurderes før vi tar en avgjørelse.

Ofte er det også behov for raske avgjørelser. Ting skjer i høyt tempo, høringsfrister er ofte altfor korte, det kalles inn til møter, vi får henvendelser fra myndighetene som må svares ut innen forholdsvis korte frister. Mange ganger skulle jeg ønske det var mer tid til enda bedre forankrede prosesser, samtidig som jeg vet at den tiden har vi faktisk ikke. Utfordringene er der, de må svares ut, og det må tas beslutninger. Og hvis vi ikke er villige til å ta de beslutningene, så er det også et valg, og en beslutning, som har konsekvenser.

Evidenssaken er et godt eksempel her. Våren 2024 ble vi kontaktet av Helsedirektoratet, som bad oss beskrive hvordan vi hadde vurdert evidensen til spesialiseringen i karakteranalyse. Alle utdanningene våre har i sine målbeskrivelser at de skal være basert på prinsipperklæringen om evidensbasert praksis, men da henvendelsen kom, innså jeg at foreningen faktisk ikke hadde gode rutiner på plass for å sikre en objektiv vurdering av eksterne tilbydere, og heller ingen rutiner for å dokumentere eventuelle vurderinger som var gjort tidligere. Vi hadde dermed ikke et godt svar å gi. Og uten et slikt svar var det en reell risiko for at alle de ti eksterne utdanningene i psykoterapispesialiteten kunne miste sin støtte fra Helsedirektoratet. Dette var bakgrunnen til den første prosessen, som vi raskt innså at var altfor lite forankret i fagutvalgene. Vi bad derfor Helsedirektoratet om en utsettelse, fikk den, og rakk å nedsette en arbeidsgruppe med medlemmer fra aktuelle fagutvalg, i tillegg til behandling i Spesialitetsrådet og Sentralstyremøtet. Selvsagt kunne vi hatt en grundigere og bedre prosess, over lengre tid. Men da ville vi ikke kunne svare direktoratet innen den fristen de trengte for å kunne behandle søknadene om tilskudd. Da ville de tatt sin avgjørelse helt uten vår vurdering. Det ville for det første betydd at vi sa fra oss ansvaret for vår egen

spesialisering. I tillegg kunne dette ført til at alle de ti eksterne tilbyderne hadde mistet sitt tilskudd, og at vi i praksis ikke kunne tilbudt noen utdanning i psykoterapi, i alle fall ikke på kort sikt.

Det ville vært en svært alvorlig situasjon. Det er heller ikke gitt at mer tid og flere diskusjoner ville gitt en annen konklusjon. For når diskusjonene var tatt, og alle sider hørt, var det fortsatt uenighet om hva vi skulle gjøre videre, og det måtte fortsatt tas en avgjørelse. Å ikke bestemme noe i denne situasjonen ville også vært en beslutning som ville hatt konsekvenser for mange.

Demokrati er fantastisk og viktig, og jeg vil beskytte det med alle mine krefter. Men det betyr også at jeg er villig til å ta ansvar for å lede, for å prioritere, og for å ta en beslutning. Jeg vil gjerne ha så godt beslutningsgrunnlag som overhodet mulig, jeg vil identifisere berørte parter, sørge for å høre alle sider og forankre avgjørelser i foreningens strukturer så godt som mulig. Jeg vil også vurdere konsekvenser på kort og lang sikt og helheten i situasjonen. Men når det er gjort, må det tas en beslutning, og i mange tilfeller en avstemning. Noen ganger er jeg enig i en flertallsavgjørelse, andre ganger ikke, men jeg vil uansett respektere den og følge den etter beste evne. For demokrati krever fortsatt ledelse. Og ledelse er å ta ansvar, og å stå for noe. Som del av arbeidsutvalget i Psykologforeningen kan vi ikke skylde på at «noen andre sa» eller «noen andre ville». Vi må ta det ansvaret vi er valgt til å ta, og kunne stå for det. Det har jeg gjort til nå, og det ønsker jeg å fortsette med, hvis landsmøtet ønsker det. For demokratiet er hellig, og skal vi bevare det, må vi også kunne ta de nødvendige beslutningene.